

РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради Д70.052.040
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Олександр РАЧИНСЬКИЙ,
(власне ім'я, прізвище здобувача (ки))
1978 року народження, громадянин України,
(назва держави, громадянином якої є здобувач (ка))
освіта вища: закінчив у 2018 році Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету
(найменування закладу вищої освіти)
за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування» та здобув кваліфікацію
магістра з фінансів, банківської справи та страхування
(за дипломом)
працює директором ТОВ «Укр Цемент», м. Вінниця,
(посада) (місце основної роботи, підпорядкування, місто)
виконав акредитовану освітньо-наукову програму 051 – Економіка.
Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом
ректора Хмельницького національного університету Міністерства освіти і науки України
(м.Хмельницький) від 01 жовтня 2024 року № 75-ас
(повне найменування закладу вищої освіти (наукової установи), підпорядкування (у родовому відмінку), місто)
у складі:
Голови разової
спеціалізованої вченої ради: Ольги ГОНЧАР, д. е. н., професора, професора кафедри
економічної теорії, підприємництва та торгівлі Хмельницького
національного університету
(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)
Рецензента: Ніли ХРУЩ, д. е. н., професора, завідувача кафедри фінансів,
банківської справи, страхування та фондового ринку
Хмельницького національного університету
(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)
Офіційних опонентів: Алли ЧЕРЕП, д. е. н., професора, завідувача кафедри фінансів,
банківської справи, страхування та фондового ринку
Запорізького національного університету
(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)
Олександра ЄМЕЛЬЯНОВА, д. е. н., професора, професора
кафедри економіки підприємства та інвестиції Національного
університету «Львівська політехніка»
(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)
Ірини ЧУЙ, к. е. н., доцента, доцента кафедри фінансів,
економічної безпеки, банківської справи та страхового бізнесу
Львівського торговельно-економічного університету
(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)
на засіданні 12 грудня 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора
філософії з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки
(галузь знань)
Олександру РАЧИНСЬКОМУ
(власне ім'я, прізвище здобувача (ки) у давальному відмінку)
на підставі публічного захисту дисертації «Структура системи оцінки та підвищення
фінансової стійкості промислових підприємств»
(назва дисертації)

відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)
Дисертацію виконано у Хмельницькому національному університеті Міністерства освіти і науки України (м. Хмельницький)

(найменування закладу вищої освіти (наукової установи), підпорядкування, місто)

Науковий керівник Нижник Віктор Михайлович, д.е.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України, проректор з науково-педагогічної роботи Хмельницького національного університету

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада)

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація містить новий науково обґрунтований результат проведених здобувачем досліджень, який виконує конкретне наукове завдання: сформуванню структури системи оцінювання та підвищення фінансової стійкості машинобудівних підприємств, що має істотне значення для галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки у сфері економіки. Дисертація виконана державною мовою. Дисертація оформлена відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами). Загальний обсяг дисертаційної роботи викладений на 293 сторінках, у тому числі 190 сторінок основного тексту, що відповідає встановленому освітньо-науковою програмою «Економіка» Хмельницького національного університету максимальному та мінімальному обсягам основного тексту дисертації.

Здобувач має 19 одноосібних наукових публікацій за темою дисертації, загальним обсягом 5,24 друк. арк., з них 8 статей у наукових фахових виданнях України у тому числі у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних обсягом 3,07 друк. арк.: 2 статті у зарубіжних періодичних наукових виданнях обсягом 0,76 друк. арк. та 9 публікацій у наукових збірниках тез і матеріалах конференцій, що додатково відображають результати дослідження обсягом 1,41 друк. арк.

Список публікацій здобувача за темою дисертації:

а) в яких опубліковані основні наукові результати:

1. Рачинський О. В. Features of assessing the financial stability of enterprises (Особливості оцінювання фінансової стійкості підприємств). Innovative Solutions In Modern Science. New York. 2021. № 7(51). С. 5–16 (0,39 друк. арк.).
2. Рачинський О. В. Improvement of the financial firmness management system of industrial enterprises (Удосконалення системи управління фінансовою стійкістю промислових підприємств). International Scientific Journal (Journal «Economics & Education»). Riga. 2021. Vol. 6, Issue 3. P. 30–34 (0,37 друк. арк.).
3. Рачинський О. В. Побудова структури системи оцінки та підвищення фінансової стійкості промислових підприємств. Науковий журнал «Причорноморські економічні студії». 2023. Вип. 84. С. 90–94 (0,37 друк. арк.). Індексуються і реферується в базах даних: Index Copernicus, Google Scholar, НБУ ім. В. І. Вернадського.
4. Рачинський О. В. Напрями зміцнення фінансової стійкості вітчизняних підприємств за умов функціонування в СОТ. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету : зб. наук. пр. Серія: Економіка і менеджмент. 2022. Вип. 52. С. 90–95 (0,41 друк. арк.). Індексуються і реферується в базах даних: Index Copernicus, Google Scholar.
5. Рачинський О. В. Чинники впливу на покращення фінансово-господарської діяльності підприємств машинобудування. Проблеми системного підходу в економіці : зб. наук. пр. 2022. Вип. 2 (88). С. 67–71 (0,4 друк. арк.). Індексуються і реферується в базах даних: Index Copernicus, Google Scholar, Crossref DOI.
6. Рачинський О. В. Аналіз факторів впливу на фінансову стійкість машинобудівних підприємств. Науковий економічний журнал «Інтелект XXI». 2020. № 6. С. 96–99 (0,36 друк. арк.). Індексуються і реферується в базах даних: Index Copernicus; Google Scholar; Vernadsky National Library; Crossref; OUCI.

7. Рачинський О. В. Методичне забезпечення оцінки рівня ліквідності підприємства. *Наук погляд: економіка та управління*. 2019. № 4 (66). С. 68–73 (0,38 друк. арк.). Індукується і реферується в базах даних: Index Copernicus; Google Scholar.

8. Рачинський О. В. Базові аспекти формування системи оцінки фінансової стійкості промислових підприємств. *Науково-виробничий журнал «Бізнес навігатор»*. 2019. № 6(55). С. 115–118 (0,35 друк. арк.). Індукується і реферується в базах даних: Index Copernicus, Google Scholar, Crossref; Open Ukrainian Citation Index.

9. Рачинський О. В. Дефініція наукових поглядів щодо поняття «фінансова стійкість підприємства». *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2019. № 2. С. 226–228 (0,38 друк. арк.). Індукується і реферується в базах даних: Index Copernicus, Google Scholar, Index РИНЦ, НБУ ім. В. І. Вернадського.

10. Рачинський О. В. Методи забезпечення фінансової стійкості в системі управління підприємством. *Моделювання регіональної економіки. Збірник наукових праць*. 2018. № 1 (31). С. 329–337 (0,42 друк. арк.).

б) які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

11. Рачинський О. В. Автоматизація процесів оцінювання фінансової стійкості машинобудівних підприємств. *Актуальні проблеми економіки, обліку, фінансів та права в умовах сучасних викликів* : зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (16 грудня 2023 р., м. Ізмаїл). – Ізмаїл : ЦФЕНД, 2023. – С. 22–23 (0,12 друк. арк.).

12. Рачинський О. В. Аналіз методів підвищення фінансової стійкості підприємства. *Стратегічні пріоритети розвитку економіки, фінансів, обліку і права в Україні та світі* : зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (15 червня 2022 р., м. Полтава). – Полтава : ЦФЕНД, 2022. – С. 16–17 (0,14 друк. арк.).

13. Рачинський О. В. Інформаційне забезпечення системи оцінки фінансової стійкості підприємства. *Економіка, фінанси, облік та право: проблеми та перспективи розвитку* : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф. (17 листопада 2021 р., м. Полтава): у 2 ч. Полтава : ЦФЕНД, 2021. Ч. 1. – С. 15–16 (0,13 друк. арк.).

14. Рачинський О. В. Напрями підвищення платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості підприємств. *Менеджмент, аудит і фінанси: стан, перспективи та розвиток* : зб. тез наук. робіт учасників Всеукраїнської наук.-практ. конф. (13 листопада 2021 р., м. Одеса) / ГО «Центр економічних досліджень та розвитку». – Одеса : ЦЕДР, 2021. – С. 40–44 (0,19 друк. арк.).

15. Рачинський О. В. Структуризація показників фінансової стійкості машинобудівних підприємств. *Сучасні аспекти розвитку міжнародних економічних відносин і світового господарства* : матеріали доповідей Міжнар. наук.-практ. конф. (12–13 листопада 2021 р., м. Ужгород) / За заг. ред. : М. М. Палінчак, В. П. Приходько, В. В. Химинець та ін. – Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2021. – С. 91–95 (0,17 друк. арк.).

16. Рачинський О. В. Теоретико-методологічні аспекти прогнозування фінансового стану підприємства. *Бізнес, цифрові інновації, підприємництво: теоретичні підходи та практичні аспекти розвитку* : зб. матеріалів наук.-практ. конф. (6 листопада 2021 р., м. Запоріжжя) / Східноукраїнський інститут економіки та управління. – Запоріжжя : ГО «СІЕУ», 2021. – С. 68–72 (0,18 друк. арк.).

17. Рачинський О. В. Заходи з підвищення фінансової стійкості машинобудівних підприємств. *Сучасні тенденції трансформації регіональної економіки* : матеріали наук.-практ. конф. (30 жовтня 2021 р., м. Дніпро). – Дніпро : НО «Перспектива», 2021. – С. 39–43 (0,17 друк. арк.).

18. Рачинський О. В. Екзогенні та ендогенні фактори впливу на економічну стійкість підприємства. *Стабілізація ринкової трансформації економіки: теорія, організація та методика* : зб. тез наук. робіт учасників Міжнар. наук.-практ. конф. для студентів, аспірантів та молодих учених (21 грудня 2019 р., м. Київ). – Київ : Аналітичний центр «Нова Економіка», 2019. – С. 64–66 (0,16 друк. арк.).

19. Рачинський О. В. Економічний зміст фінансової стійкості промислових підприємств. *Економічна система країни в контексті міжнародного співробітництва: стан та перспективи розвитку* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (31 серпня 2019 р., м. Львів). – Львів : ЛЕФ, 2019. – С. 99–101 (0,15 друк. арк.).

У дискусії взяли участь (голова, рецензент, офіційні опоненти) та висловили

зауваження: Гончар Ольга Іванівна, д. е. н., професор, професор кафедри економічної теорії, підприємництва та торгівлі Хмельницького національного університету; Ємельянов Олександр Юрійович, д. е. н., професор, професор кафедри економіки підприємства та інвестицій Національного університету «Львівська політехніка»; Череп Алла Василівна, д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку Запорізького національного університету; Чуй Ірина Романівна, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, економічної безпеки, банківської справи та страхового бізнесу Львівського торговельно-економічного університету; Хрущ Ніла Анатоліївна, д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку Хмельницького національного університету.

Зауваження:

Череп Алла Василівна, д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку Запорізького національного університету:

1. У першому розділі дисертаційної роботи, де автор досить глибоко і деталізовано досліджує взаємозв'язок категоріальних характеристик фінансового забезпечення підприємства (С. 41–44), було б доцільним їх представити в контексті вагомості впливу на фінансовий розвиток підприємства за сучасних умов ведення бізнесу.

2. В рамках аналізу динаміки розвитку фінансово-господарської діяльності машинобудівних підприємств (підпункт 2.1, С. 98–117) та виокремленні проблем і пропозицій щодо їх вирішення в контексті покращання фінансового стану та забезпечення фінансової стійкості машинобудівних підприємств Вінниччини (С. 114–116) було б доцільним надати відповідні пропозиції в цілому для промислових підприємств України.

3. У другому розділі дисертаційної роботи автором обґрунтовується підсистема управління фінансовими ризиками машинобудівного підприємства (С. 137–139), яка ґрунтується на стратегії та обраній підприємством тактиці управління фінансовими ризиками; водночас варто було б дослідити основні характеристики фінансової стратегії підприємства.

4. У підпункті 3.1 автором наведена модель визначення запасу фінансової стійкості машинобудівного підприємства, яка є важливим підходом до прийняття рішень щодо забезпечення фінансової стійкості (С. 189–190), але було б доречно наочно представити визначення порогу рентабельності та запасу фінансової стійкості досліджуваних підприємств.

5. У запропонованій автором у третьому розділі дисертації (С. 197–201) структурі системи оцінки та підвищення фінансової стійкості машинобудівних підприємств, де виокремлені організаційно-методична та функціонально-інформаційна підсистеми управління із визначеними принципами, методами, цілями, моделями, функціями, критеріями та інструментарієм, варто було б надати не узагальнене, а більш детальне обґрунтування аналізу результативності впровадження системи оцінки показників.

Ємельянов Олександр Юрійович, д. е. н., професор, професор кафедри економіки підприємства та інвестицій Національного університету «Львівська політехніка»:

1. У першому розділі роботи, зокрема у пункті 1.1 достатньо уваги приділено дослідженню еволюції поняття фінансової стійкості підприємства та її забезпечення, сучасній парадигмі термінів «стійкість», «стабільність», «фінансовий стан» (с. 33-54). Але автору при обґрунтуванні даних категорій та наданні власного бачення їх трактування, варто було б більше пов'язувати їх із тематикою обраного дослідження, а саме оцінкою та підвищенням фінансового стану машинобудівних підприємств.

2. У другому розділі дисертації автором проведено аналіз динаміки розвитку фінансово-господарської діяльності машинобудівних підприємств Вінниччини, але при цьому визначено тільки динаміку основних показників фінансово-економічної діяльності (с. 98-117). Бажано було б зацентувати увагу саме на глибокому аналізі причин виявлених тенденцій, виділенні факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, які позитивно чи негативно вплинули на фінансові результати діяльності, на прибутковість, ліквідність, рентабельність досліджуваних підприємств. Робота значно виграла, якби було б уточнено, які саме управлінські процеси будуть сприяти підвищенню фінансового стану.

3. В роботі автор неодноразово підкреслює важливість визначення і оцінки впливу факторів на фінансову стійкість промислового підприємства, упорядковує їх типову класифікацію та удосконалює їх систематизацію, але недостатньо уваги при цьому приділено державному регулюванню фінансового стану промислових підприємств, відсутнє узгодження розвитку фінансової стійкості підприємств машинобудування з траєкторією економічного зростання України.

4. У третьому розділі дисертаційної роботи автор наводить схему взаємозалежності діагностичних (оціночних) складових забезпечення фінансового потенціалу фінансової стійкості (С. 172-174) та формує структурну архітектуру показників фінансової стійкості машинобудівних підприємств, яка враховує групи показників ліквідності та платоспроможності, показники стану і структури капіталу, показники рентабельності діяльності, показники стану активів підприємства та ділової (комерційної) активності (С. 179-183). Робота значно виграла, якби автор провів розрахунки даних показників досліджуваних підприємств Вінниччини з метою отримання більш ґрунтовного аналізу їх фінансового стану.

5. У п.п. 3.2 дисертаційної роботи автор представляє рівні стратегічного цілеспрямування в аспекті фінансової складової ведення бізнесу промисловим підприємством, які побудовані у вигляді піраміди його бізнес-розвитку (С. 194-196) на кожному з яких із метою обґрунтування та прийняття управлінських рішень, використовуються аналітичні інформаційні дані щодо фінансового стану та показників фінансової стійкості за той чи інший період. На нашу думку, доцільно було б присвятити більше уваги стратегічному цілеспрямуванню фінансового розвитку підприємства із врахуванням сучасних нестабільних умов функціонування.

Чуй Ірина Романівна, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, економічної безпеки, банківської справи та страхового бізнесу Львівського торговельно-економічного університету:

1. У п.п. 1.2 дисертаційної роботи автор наводить наукові підходи застосування відносних показників при оцінюванні фінансової стійкості підприємства (С. 59-61) та демонструє основні елементи оцінювання фінансового стану промислового підприємства до яких належать рентабельність, ліквідність, ділова активність та фінансова стійкість (С. 66-67). Але, вважаємо, що означена система показників повинна мати більшу кількість індикаторів іншого спрямування, що б вплинуло на обґрунтованість та подальшу результативність прийнятих управлінських рішень.

2. У першому розділі дисертаційної роботи автор визначає концептуальні основи процесів формування оцінки фінансової стійкості підприємства, де акцентується увага на комплексному методі до її проведення (С. 92-94), зазначаючи, що цілі, принципи, інструментарій та методи в системі оцінки та підвищення фінансової стійкості підприємства повинні формуватися із врахуванням специфіки діяльності. Водночас, методологічні принципи системи оцінювання в даному розділі не конкретизуються.

3. У п.п. 2.2 на рис. 2.5 (С. 140-142) автор, дослідивши фінансовий стан вітчизняних машинобудівних підприємств, специфіку проведення оцінки ліквідності та платоспроможності, провівши аналіз статей активу та пасиву форми І звітності досліджуваних підприємств Вінниччини, пропонує інтегровані (комплексні) напрями та послідовність забезпечення фінансової стійкості й ліквідності машинобудівних підприємств. Однак, не зовсім зрозуміло, яким чином будуть здійснюватися процеси підвищення фінансової стійкості промислових підприємств.

4. У третьому розділі роботи, що стосується автоматизації процесів оцінки, моніторингу і підвищення фінансової стійкості машинобудівних підприємств та її забезпечення (п.п. 3.3), автор не приділив достатньої уваги аналізу існуючих на досліджуваних ним машинобудівних підприємствах програмних продуктів (засобів) для оцінки фінансового стану підприємства та фінансової стійкості.

5. У дисертаційній роботі автором недостатньо висвітлено, за допомогою яких методів була проведена структуризація моделей розрахунку показників фінансової стійкості машинобудівних підприємств та визначена взаємодія підсистем у загальній структурі системи фінансової стійкості машинобудівних підприємств.

Хрущ Ніла Анатоліївна, д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку Хмельницького національного університету:

1. При обґрунтуванні актуальності теми дослідження (с.24-25), здобувач зазначає

науковців, а саме: Бутинець Ф.Ф., Беллендір М.В., Дяченко К.С., Клімович І.М., Порсюророва І.П., публікації яких присвяченні даній проблематиці, однак у переліку використаних джерел в дисертації їх праці відсутні.

2. При формулюванні наукової новизни одержаних результатів дисертаційної роботи (с.28) автор зазначає, що «наукова новизна полягає у ґрунтовному дослідженні особливостей управління фінансовим станом та фінансовою стійкістю промислових підприємств, обґрунтуванні теоретико-методичних основ та практичних положень щодо забезпечення фінансової стійкості та ліквідності, а також формуванні структури системи оцінювання та підвищення фінансової стійкості машинобудівних підприємств». Слід зазначити, що дослідження – це процес отримання результату, а не сам результат, відповідно дослідження не є науковою новизною.

3. У підрозділі 1.1 подано авторське визначення фінансової стійкості, яке є узагальненням підходів інших науковців. У той же час, здобувач (с.49-50) наводяться погляди Дубрової Н.П., які фактично повторюють ключові моменти авторського визначення, і посилання на її працю при формулюванні авторського визначення відсутнє.

4. Потребує додаткового пояснення систематизація типів фінансової стійкості (с. 51) в частині зазначених рівнів (кращий, добрий, задовільний та незадовільний) та застосування даної системи при існуванні класичного поділу типів фінансової стійкості підприємства.

5. Інформація, подана в таблицях 3.1 та 3.2 (розрахунок показників фінансової стійкості підприємства) загальновідома, отже не варто її подавати як авторський здобуток (с. 178-182). В розділі 1 та 3 акцентується увага на авторському (комплексному) підході до оцінювання фінансової стійкості підприємства, у той же час відсутнє аналітичне забезпечення цього підходу, як саме він використовується?

6. У підрозділі 3.3 (с. 213-227) наведено опис автоматизованих систем оцінки фінансового стану підприємства та фінансової стійкості. Чи доцільно подавати цю інформацію саме у підрозділі 3.3. Вважаємо, що варто було б навести авторське бачення конкретного використання цих систем в контексті завдань дослідження.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує

Олександр РАЧИНСЬКОМУ

(власне ім'я, прізвище, здобувача (ки) у давальному відмінку)

ступінь доктора філософії з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки

(галузь знань)

за спеціальністю 051 – Економіка

(код і найменування спеціальності)

відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради

(підпис)

Ольга ГОНЧАР

(власне ім'я та прізвище)